date meele hääks, kolli kartes, kõik wana risu ja koli raeatud kooli teelt ei usalda ärakoristada, sellel ei ole weel tõsist mehe julgust. „Tee aga mõnele hästi, hulga meelt mööda käik on alw.“ — Tõsi saab ika aega mööda igas kohas teed murdma. Meie, waimu priskusses kosuw, Maa-rahwas saab ükskord köstrite kirjutamisest ja Koli(!!)-raamatu õpetusest lugupidamata tundma, et loodukombline kirjutus üksnes elawa sõna jälgil käib. Mina ei eksi mite maa-keele sõna-elina wasta, kui ütlen: Miina tahab sügise mehele minna. Kui sina minu sule kirja ei usu, siis juhatan Siina-mäält sulle targema mehe ja läkitan sind sinna, kus tühja lori suule luk ettepannakse.

Lähme nüüd jälle teele tagasi. Mis mina wiimsest sõast lugejalle nimetada weel tahtsin, seda ei tohi siin mite ütlemata jätta. Ka koledal sõa aeal ja werisel lahingi wäljal wõib inimese sõber rõõmuga näha, kuda elawamaks läinud risti-usk igal maal rahwa kombeid on parandanud. Niipea kui kuskil sõamässamine lõpes, oli meestel kohe esimene mure haawatud wendadelle abi tallitada, kui pikalt jõud ial ulatas. Ega küsitud seal, kuda ülemal ju ütlesin: kas omane ehk wõeras, sõber ehk waenlane? waid Samaria mehe eeskuju järel. puhastati ja siuti nende haawad ja tõsteti neid hobuse selga. Se kes abita were sees hoigas, ei olnud enam waenlane, waid üks abitarwitaw hädaline. Nõnda mõtles ja tegi wahwa Wene wägi, nõnda mõtlesid ja

tegid meie waenlased, Prantsused ja Inglased. Prantsuse sõawää ülempäälik oli Alma lahingi wäljal ühe arsti üksnes haawatud Wenelaste tuluks mahajätnud, ja kui meie õnnis Keiser Nikolai I. sõnumid saanud, kuda Soome maal paljo haigeid waenlasi abita mahajäänud, läkitas Tema sedamaid arstisi haigedelle abiks. — Kui paljo parem lugu oli siin, kui mõnest rumalast kiidetud „paremal“ wanal aeal. Läkita silmad wana põlwe pääwadelle ja waata, kudas seal sõa lugu käis; siis pead sina häbiga tunnistama, et asi igawidi paljo alwem oli kui praego.

Sest aeast saadik, kus meie maakest esimest korda aeraamatutes nimetatakse, kunni minewa aasta saea esimese kümneni, se on: Wenewalitsuse hakatuseni, ei leitud paljo muud kui alalist sõda, wahe wahel piinawad nälga ja koleda katko-tõbe kurnamisi. Kaua enne seda, kui rohkem kuue-saea aasta eest Sakslaste kaubalaewad, marutuule pakitusel, kogemata Düüna jõe suhu, praeguse Ria linna ligidalle, tulid ja meie rahwast pimedas ebajumalate ikes leidsid: ei olnud rahu ja õnneliku pidu kuskil pool. Osalt mässas rahwas isekeskis üksteist röövides ja tappes, osalt jälle raea-naabridega, Lättlaste-, Pohlakade- ja Pihkwalastega. Waenul ei olnud ial püsi, ega werewalamisel otsa; igamees elas, kui lind puu oksa peal, alalisses kartuses, et kuskilt kogemata waenlane kaela peale langeks. Ei olnud seaduse woli seestpidise, ega warjajat tuge wäljaspidise waenlaste wasta. Meie aegseid sõdasi wõib